

Sygn. akt I ACz 415/15

POSTANOWIENIE

Dnia 12 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący	SSA Anna Bohdziewicz
Sędziowie	SA Joanna Naczyńska (spr.) SO Gabriela Ott

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku D. S.

przy udziale Komisarza Wyborczego w C., Przewodniczącego Gminnej Komisji Wyborczej w Ż. i Przewodniczącego Gminnej Komisji Wyborczej w K.

w trybie art. 82 i art. 392 Kodeksu wyborczego

na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 22 grudnia 2014 r., sygn. akt I Ns 298/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu

w Częstochowie do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt I ACz 415/15

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 22 grudnia 2014r. Sąd Okręgowy w Częstochowie – w oparciu o art. 393 § 2 kodeksu wyborczego - pozostawił bez dalszego biegu protest wyborczy, złożony przez D. S., oparty o zarzut:

- popełnienia przestępstwa wyborczego określonego w art. 249 pkt. 2 k.k. i 250 k.k. w postaci stosowania gróźb i nielegalnego wpływu na oddawanie głosów na kandydata na radnego P. L. (1) przez mężów zaufania Ł. K. (1) i T. S.

- popełnienia przestępstwa wyborczego z art. 250a § 1i 2 k.k. przez udzielenie korzyści majątkowych i osobistych w zamian za głosowanie na kandydata na radnego P. L. (1) przez P. K. (1), Ł. K. (2) oraz P. K. (2), w szczególności

poprzez częstowanie alkoholem w zamian za głos na P. L. (1) oraz poprzez udzielenie obietnicy przekazania środków pieniężnych w zamian za głos przez P. L. (1),

- popełnienia przestępstwa wyborczego z art. 251 k.k. poprzez wymuszenie przez mężów zaufania Ł. K. (1) i T. K. do okazywania przez głosujących kart do głosowania przed wrzuceniem ich do urny,

- uniemożliwienia przeprowadzenia tajnego głosowania w lokalu wyborczym w K., gdzie warunki lokalowe uniemożliwiały oddanie głosu w odosobnieniu (brak pomieszczeń z kotarą, itp.)

- dopuszczenia do zaistnienia tzw. turystyki wyborczej, gdzie w wielu domostwach zostało zameldowanych tymczasowo wiele osób z innych okręgów wyborczych, wyłącznie w celu oddania głosu na z góry wskazanego kandydata;

- złamanie ciszy wyborczej przez P. L. (1) poprzez rozplakatowanie w dniu poprzedzającym wybory informacji o rzekomym braku zakupu działek budowlanych na terenie K. lub ich odrolnieniu.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż protest ten nie spełnia wymogów, ponieważ mimo formalnego powołania się na popełnienie przestępstw przeciwko wyborom, wnioskodawca nie przytoczył okoliczności faktycznych, które w swej treści mogłyby stanowić zarzuty wskazane w art. 82 § 1 pkt. 1 i 2 Kodeksu wyborczego. Stwierdził, iż wnioskodawca nie wskazał jaki wpływ na wynik wyborów miały wskazane przez niego, niepoparte dowodami naruszenia. Oceniając zarzut nieprawidłowości polegającej na dopisaniu do rejestru wyborców osób zameldowanych w wielu domostwach na terenie sołectwa K., Sąd Okręgowy podkreślił, iż fakt zameldowania świadczy o tym, iż osoby te nie zostały dopisane do listy wyborców w dniu wyborów, tylko wpisane do rejestru wyborców prowadzonego dla gminy, w związku z czym powołana okoliczność nie stanowi naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego. Nadto, Sąd Okręgowy podkreślił, iż brak powołania dowodów na poparcie przytoczonych zarzutów stanowi brak formalny protestu oraz, że za dowód nie może być uznana płyta CD zawierająca niezrozumiałe nagrania audio, ani też oświadczenia G. S. i P. L. (2) zawierające tylko przypuszczenia, a nie stwierdzenia, zaś zdjęcia oświadczeń P. L. (1) nie dają podstaw do uznania, iż zostały rozwieszane w czasie ciszy wyborczej, co więcej wnioskodawca nie wykazał, by sytuacja ta miała wpływ na wynik wyborów.

Zażalenie na to postanowienie złożył wnioskodawca, domagając się jego uchylenia i merytorycznego rozpoznania protestu oraz stwierdzenia nieważności wyborów samorządowych z 16 listopada 2014r. w Okręgu Wyborczym nr (...) w K. i nieważności wyboru radnego P. L. (1) do Rady Miasta i Gminy Ż., a także stwierdzenia wygaśnięcia mandatu tego radnego, jak również wydania postanowienia o przeprowadzeniu ponownych wyborów do Rady Miasta i Gminy Ż.. Alternatywnie wnioskodawca domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Zarzucił Sądowi Okręgowemu:

- naruszenie art. 392 § 2 w zw. z art. 82 § 1 pkt. 1 i 2 i 393 § 2 Kodeksu wyborczego przez błędne uznanie, iż protest wyborczy wnioskodawcy zawiera braki formalne za sprawą nieopisania zarzutów w rozumieniu przytoczenia okoliczności faktycznych podczas, gdy każdemu zarzutowi wskazanemu w proteście wyborczym towarzyszyły okoliczności stanowiące naruszenia wyrażone w rozdziale XXXI k.k. lub art. 82 § 1 pkt. 1 i 2 Kodeksu wyborczego,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na stwierdzeniu ogólności zarzutów jako przeszkody formalnej, podczas gdy zarzuty te zawierały wskazania konkretnych naruszeń wraz z wymienieniem imienia i nazwiska osób ich dokonujących i/lub miejsc, w których były dokonywane,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na uznaniu, iż niewskazanie tego jaki dokładnie wpływ na wynik wyborczy miały naruszenia stanowi brak formalny wniosku, podczas gdy dokładne określenie skali zjawiska nie jest możliwe, ponieważ możliwym jest tylko wskazanie, że naruszenia te miały charakter znaczny;

- naruszenie art. 392§ 2 Kodeksu wyborczego przez ustalenie, że protest nie zawierał wskazania dowodów na okoliczność przytoczonych zarzutów oraz, że brak ten stanowi podstawę do pozostawienia sprawy bez rozpoznania, podczas gdy w proteście przywołano wiele dowodów, jednak ze względu na charakter dokonanych naruszeń były to w znacznej mierze dowody z zeznań świadków, nieprzeanalizowane przez Sąd I instancji,

- naruszenie art. 393 § 2 w zw. z art. 82 §1 i 393 §2 Kodeksu wyborczego przez dokonanie oceny merytorycznej przedstawionych dowodów przy jednoczesnym pozostawieniu protestu bez dalszego biegu na podstawie braków formalnych,

- naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. przez wybiórczą i jednostronną ocenę materiału dowodowego, polegającą na stwierdzeniu, iż:

a) płyta CD dołączona do protestu zawiera nagrania niewyraźne, podczas gdy zarejestrowany na płycie zapis dźwiękowy w sposób jednoznaczny pozwala na stwierdzenie naruszeń podczas wyborów,

b) oświadczenia G. S. i P. L. (2) nie są wiarygodne i zawierają przypuszczenia, podczas gdy w sposób jasny wskazują na konkretne naruszenia przy przeprowadzaniu wyborów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 82 § 1 pkt. 1 i 2 Kodeksu wyborczego podstawą protestu wyborczego powinien być zarzut: dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonym w rozdziale XXXI kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenie przepisów kodeksu wyborczego dotyczące głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mających wpływ na wynik wyborów. Użycie spójnika "lub" między tymi przesłankami oznacza, że podstawą protestu może być zarzut naruszenia jednej z tych dwóch podstaw lub obu jednocześnie. Sformułowanie tego zarzutu oraz przedstawienie lub wskazanie dowodów, na których ten zarzut się opiera, stosownie do art. 392 § 2 ustawy z 5 stycznia 2011r. Kodeks wyborczy (Dz.U. nr 21, poz. 112 z póź. zm) to wymogi formalne protestu.

Wymogi te protest skarżącego, wbrew jego wywodom, spełniał tylko w części.

Podstawy protestu nie mogą bowiem stanowić nieprawidłowości polegające na dopisaniu bliżej nie określonych osób do rejestru wyborców, jako że za ewentualne uchybienia w tym zakresie odpowiada Burmistrz Miasta i Gminy Ż., do którego obowiązków należy prowadzenie rejestrów wyborców. Za uchybienia te nie odpowiadają organy wyborcze. Zaś protest wyborczy może dotyczyć tylko tych naruszeń Kodeksu wyborczego, których może dokonać organ wyborczy, a nie organ samorządowy, co wynika z wykładni art. 82 § 2 Kodeksu wyborczego. Stąd też Sąd Okręgowy trafnie nie weryfikował zasadności tego zarzutu.

Niektóre pozostałe, podniesione w proteście okoliczności, tak jak to trafnie stwierdził Sąd Okręgowy były po pierwsze wskazane ogólnikowo i nie wywiedziono z nich naruszenia przepisów kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mających wpływ na wynik wyborów, a po wtóre okoliczności te nie zostały poparte dowodami, które mogłyby je wykazać. Na gruncie nieaktualnego już stanu prawnego (tj. w dacie obowiązywania przepisów art. 79 ust. 3 i art. 81 ust. 1 ustawy z 12 kwietnia 2001r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, tekst jedn.: Dz.U. z 2007r. nr 190, poz. 1360, które w tożsamy sposób, w stosunku do obecnie obowiązującego Kodeksu wyborczego, regulowały wymogi protestu wyborczego) w orzecznictwie wyrażono zasługujący na uwzględnienie w niniejszej sprawie pogląd, że wymóg podania dowodów stanowi element konstrukcyjny protestu, którego niespełnienie prowadzi do pozostawienia protestu bez dalszego biegu. Obowiązujące przepisy prawa wyborczego ściśle określają procedurę głosowania i ustalania jego wyników. Przeprowadzenie wyborów zgodnie z procedurą wyborczą oznacza, że ustalony (ogłoszony) wynik głosowania jest zgodny z oddanymi głosami. Dopuszczalność podważania tej zasady nie może być więc gołosłowna, lecz każdorazowo warunkuje ją przedstawienie lub wskazanie dowodów, jednak nie jakichkolwiek, ale takich, które uzasadniają zarzut protestu mieszczący się w granicach bezprawności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5

grudnia 2007r., sygn. akt III SW 63/07, LEX nr 422891). W tej materii Sąd Okręgowy prawidłowo stwierdził, iż oświadczenie G. S. nie stanowi dowodu nakłaniania przez mężów zaufania Ł. K. (1) oraz T. S. do głosowania na P. L. (1), bądź K. P., jako że z oświadczenia G. S. wynika, iż oddał on głos zgodnie ze swoją wolą na B. S.. Fakt „okrzyczania go” telefonicznie, za taki sposób głosowania przez P. L. (1) o ile miał miejsce, nie wpłynął na przebieg głosowania, ani na wynik wyborów. Dowodem zakłócenia ciszy wyborczej, tak jak to trafnie przyjął Sąd Okręgowy nie mogą być zdjęcia dołączonych do wniosku ulotek, z których nie wynika kiedy i gdzie ulotki te były rozmieszczone. Złożona do akt płytka CD zawierająca nieautoryzowane nagrania rozmów różnych osób, fragmentarycznie złej jakości nie może stanowić dowodu kupowania głosów w zamian za alkohol, bądź obietnice korzyści. Zatem Sąd Okręgowy miał pełne podstawy ku temu, by stwierdzić, iż protest w tej części nie spełnia wymogów formalnych i na tej podstawie, w oparciu o art. 393 § 2 kodeksu wyborczego, bez merytorycznego odnoszenia się do zarzutów i wywodów zażalenia, pozostawić protest bez dalszego biegu.

Przychylając się natomiast w części do zarzutów zażalenia, Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu Okręgowego, dotyczącego apriorycznej oceny zachowania mężów zaufania Ł. K. (1) i T. S., którzy według wnioskodawcy mieli stosować groźby i naciski, a nawet wypełniać karty do głosowania za wyborców i w ten sposób nielegalnie wpływać na oddawanie przez wyborców głosów na kandydata na radnego P. L. (1) oraz K. P.. Na poparcie tej tezy wnioskodawca - po pierwsze złożył pisemne oświadczenie męża zaufania P. L. (2), datowane na 16 listopada 2014r., skierowane do Obwodowej Komisji Wyborczej, z treści którego wynikało, iż Ł. K. (1) pomagał przy wypełnianiu kart do głosowania i w ewidentny sposób wskazywał palcem na kogo oddawać głos, a po wtóre – w celu wykazania tychże groźb i nacisków oraz ingerencji w sposób głosowania wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków P. L. (2), G. S., Ł. K. (1) i T. S.. Przywołane okoliczności mogłyby stanowić zarówno przestępstwo wyborcze, określone w rozdziale XXXI k.k., jak i stanowić naruszenie przepisów kodeksu dotyczących głosowania, zatem wnioskodawca przytoczył okoliczności faktyczne, które w swej treści mogłyby stanowić zarzuty wskazane w art. 82 § 1 pkt. 1 i 2 Kodeksu wyborczego. W tej sytuacji Sąd Okręgowy winien był świadków tych przesłuchać i poddać ich zeznania merytorycznej ocenie, a skoro tego nie uczynił, nie rozpoznał w tym zakresie sprawy co do istoty. Z tej to też przyczyn, Sąd Apelacyjny - w oparciu o art. 386 § 4 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 i 13 § 2 k.p.c. - uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.